

ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר וגו'. פירש רש"י¹ ובמדרש רבה (ראה תו"כ א)³, לכל דברות ולכל אמירות ולכל צוויים קדמה קריאה לשון וכו', עיין שם. להבין הענין, מפני מה הוצרך לקריאה לכל הדברות ולכל וכו', נראה על פי דברי המדרש רבה (ויקרא א ה), בשלשה (בארבעה)² מקומות עמד משה מן הצד; בסנה עמד משה מן הצד עד שאמר לו הקדוש ברוך הוא אם אתה גואלם אין אחר גואלם, ואצל הים עמד גם כן מן הצד עד שאמר לו הקדוש ברוך הוא אם אין אתה בוקעו אין אחר בוקעו, גם בסיני וכו', גם באהל מועד וכו', עיין שם.

והענין ההוא מלמד להצדיקים שבכל דור ודור, שלא לדמות בדעתו שראוי לאותו השגה שהושג, הגם שהחזק זה כמה פעמים שנגלה לו, כי אם צריך להכניע עצמו ולהחליט בדעתו שאינו ראוי לדבר זה להשיג איזה השגה או לפעול איזה פעולה; ואף שהוא רואה שמוכן לדבר זה יותר משאר בני אדם - אף על פי כן יגמור בדעתו שאינו ראוי⁴, שצריך להיות בגדר ענוה והכנעה מאד, עד שיהיה מוכרח מן השמים לאותו השגה⁵. וזה הענין היה גם כן במשה רבינו ע"ה, שלכל דברות ולכל אמירות ולכל צוויים קדמה קריאה, שהשי"ת היה צריך לקרוא לו, כי משה רבינו ע"ה עמד מן הצד - שהיה מוחלט בדעתו שאינו ראוי לקבל אותו דיבור לאמר לישראל, רק שיהיה על ידי אחר, עד שקרא השי"ת ואמר לו שאי אפשר על ידי אחר⁶.

או יש לפרש ויקרא אל משה למה נכתב אל"ף זעירא. יש לומר הפירוש כך על פי פשוטו, על פי משנה דאבות⁷ כל הבורח מן הכבוד הכבוד רודפת אחריו. כי יש כמה מדרגות בבורח מן הכבוד; שיש בני אדם שחושבים בעצמם שמגיע להם איזה כבוד מחמת מעלותם שהם חכמים ולומדים ושאר מעלות, רק שבורחים מפני הכבוד מחמת שהם ענוים, זה אין נקרא יבורח מן הכבוד. אבל באמת צריך האדם באמת להיות שפל בעצמו, לידע גנות מדותיו, ולא ימצא בעצמו שום מעלה, הגם שרואה שבני אדם עושים לו כבוד - צריך להיות לבו נשבר בקרבו יותר ויותר ולחשוב בעצמו שאינו כדאי לכבוד זה. וכל שכן קל וחומר בן בנו של קל וחומר, שלא יחשוב בעצמו שמגיע לו איזה כבוד - זה האדם הוא באמת בורח מן הכבוד, ולזה הקדוש ברוך הוא רוצה שיהיה לו כבוד, כמאמר הכתוב (ישעיהו נז טו)⁸ אֶשְׁכֹּן [וְ]אֶתֶּן דְּבָאֵךְ, כי מי שהוא מדוכה בעיניו, ויודע באמת בעצמו שאינו ראוי לשום כבוד - אזי הכבוד הוא נמאס בעיניו, ולזה הקדוש ברוך הוא בוחר בו שיהיה לו כבוד.

והנה מצינו אצל משה רבינו ע"ה שהיה שפל בעיני עצמו¹⁰, ולא היה נחשב בעיני עצמו כלל שיגיע לו ח"ו איזה כבוד, ולזה בחר בו הקדוש ברוך הוא והיה לו כל הכבוד. ואיתא בזוהר הקדוש בפרשה זאת (ח"ג א ג)¹¹ בשעה שקרא הקדוש ברוך הוא למשה, היה

¹ ויקרא פרק א: (א) ויקרא אל-משה וידבר יְקוּן אליו מאהל מועד לאמר:

² רש"י: (א) ויקרא אל משה - לכל דברות ולכל אמירות ולכל צוויים קדמה קריאה, לשון חבה, לשון שמלאכי השרת משתמשים בו, שנאמר (ישעיהו ג) וקרא זה אל זה, אבל לנביאי אומות העולם נגלה עליהן בלשון עראי וטומאה, שנאמר (במדבר כג ד) ויקרא אלהים אל בלעם:

³ ויקרא רבה (וילנא) פרשה א, סימן ה: ה רבי יהושע דסכנין בשם רבי לוי פתר קרא (משלי כה) כי טוב אמר לך עלה הנה מהשפילך לפני נדיב וגו', ר"ע מתני לה בשם ר"ש בן עזאי רחוק ממקומך ב' ושלשה מושבות ושב עד שיאמרו לך עלה ואל תעלה שיאמרו לך רד מוטב שיאמרו לך עלה עלה ולא יאמרו לך רד וכן הלל אומר השפלותי היא הגבהתי הגבהתי היא השפלותי מה טעם (תהלים קיג) המגביהי לשבת המשפילי לראות, אתה מוצא בשעה שנגלה הקדוש ברוך הוא למשה מתוך הסנה היה מסתיר פניו ממנו שנאמר (שמות ג) ויסתר משה פניו וגו' אל הקדוש ברוך הוא (שם /שמות ג') לכה ואשלחך אל פרעה וגו' א"ר אלעזר ה"א בסוף תיבואת לומר שאם אין אתה גואלם אין אחר גואלם, **ביום עמד לו מן הצד** אמר לו הקדוש ברוך הוא (שם /שמות יד) ואתה הרם את מטרך ובקעהו לומר שאם אין אתה בוקעו אין אחר בוקעו, **בסיני עמד לו מן הצד** אמר לו (שם /שמות כד) עלה אל ה' לומר שאם אין אתה עולה אין אחר עולה, **באהל מועד עמד לו מן הצד** אל הקדוש ברוך הוא עד מת' את משפיל עצמו אין השגה מצפה אלא לך תדע לך שהוא כן שמכולן אל קרא הדיבור אלא למשה ויקרא אל משה.

מתנות כהונה: עמד לו מן הצד: כלומר החביא עצמו שלא ליטול לעצמו את השם כבורח מן הכבוד

⁴ ספר מגלה עמוקות על ואתחנן - אופן תשיעי: מי גדול לנו ממשוה שהיה בסוף ימיו במדרגה היותר עליונה בעולם מה שאי אפשר בחק השכל האנושי להשיג, אפילו הכי אמר ואתחנן אל ה' בעת ההיא, דהיינו קודם מותו שהיה נקרא אז איש האלהים (דברים לג א), מה שלא היה כן כל ימיו דכתיב ביה משה עלה אל האלהים (שמות יט ג), ועתה נתעלה במעלה גדולה נקרא צדיק מושל ביראת אלהים (שמואל ב' כג ג), לכן נקרא איש האלהים, אפילו הכי אמר אתה החלטה להראות וגו', עדיין היה דומה בעיניו כאלו התחיל להשיג השגת אלהים, ודומה בעיניו כאלו לא בא לשום השגה בחכמת התורה.

⁵ ספר אמרי פנחס - שער ו - דרכי עבודת השי"ת: {ג} בשם הרב שהקפיד מאד שלא יטריח אדם עצמו לכוונה שישגי השגות עליונות, רק יעבוד בתמימות, ואם יהיה הגון להשגה ממילא יבואו לו. וסיפר הוא נ"י מאחד שהתפלל להשיג רוח הקודש ותפלה עושה מחצה והשיג רוח בלי קדושה. עוד אמר בשם הרב שזה פי' הפסוק ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלקים ולא שרדף הוא אחר זה, והבין:

⁶ ויקרא רבה (וילנא) פרשה א: סימן טו: טו ד"א ויקרא אל משה וידבר ה' מיכן אמרו כל ת"ח שאין בו דעת נבלה טובה הימנו תדע לך שכן צא ולמד ממשוה אבי החכמה אבי הנביאים שהוציא ישראל ממצרים ועל ידו נעשו כמה נסים במצרים ונראות על ים סוף ועלה לשמי מרום והוריד תורה מן השמים ונתעסק במלאכת המשכן ולא נכנס לפני ולפנים עד שקרא לו שנאמר (ויקרא א) ויקרא אל משה וידבר ה' אליו וירא ה' כי סר לראות וגו', בסנה הפסיק אליו בין קריאה לדיבור, באהל מועד אין כאן הפסקה, בסנה מלה"ד =משל למה הדבר דומה= למלך ב"ו =בשר ודם= שכעס על עבדו וצוה לחבשו בבית האסורין כשהוא מצוה את השליח אינו מצוה אלא מבחוץ אבל באהל מועד כשהוא שחם בבניו ובני ביתו שחמים כשהוא מצוה את השליח אינו מצוה אלא מבפנים כמי שהוא מושביו בין ברכיו ובין אדם על בנו לכך נאמר ויקרא אל משה.

⁷ תלמוד בבלי מסכת עירובין דף יג עמוד ב: כל המחזר על הגדולה - גדולה בורחת ממנו, וכל הבורח מן הגדולה - גדולה מחזרת אחריו.

⁸ ישעיהו פרק נז פסוק טו: כִּי לֹא אֶמְרָךְ וְנִשְׂא שִׁגְרְךָ עַד וְקָדוֹשׁ שְׁמֹךְ מֵרוּחַ וְקָדוֹשׁ אֶשְׁכֹּן וְאֶתֶּן דְּבָאֵךְ וְשִׁפְלֵי רוּחַ שְׁפִלִים וְלִהְיוֹת לְבַן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

⁹ תלמוד בבלי מסכת סוטה דף ה עמוד א: ואת דכא ושפל רוח - רב הונא ורב חסדא, חד אמר: אתי דכא, וחד אמר: אני את דכא. ומסתברא כמ"ד אני את דכא, שהרי הקדוש ברוך הוא הניח כל הרים וגבעות והשרה שכינתו על הר סיני

¹⁰ במדבר פרק יב פסוק ג (בהעלותך): (ג) וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד מִכָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה:

שמות פרק טז (בשלח): (ז) וּבִקְרֹא וְרָאִיתֶם אֶת־כְּבוֹד יְקוּן בְּשָׁמַעוּ אֶת־תְּלַנְתְּנֶיכֶם עַל־יְקוּן וְנַחְנוּ מֶה כִּי תִלְוְנוּ תִלְוֵנוּ עֲלֵינוּ:

¹¹ זוהר כרך ג (ויקרא) פרשת ויקרא דף ג עמוד א: לגו לגו באתר דאקרי קדש נציץ חד את בטמירו ובגניזו ואיהו את ו והאי את ו נציץ בנציצו על כלהו אתון, וקלא נפיק מביניהו דאילין אתון, כדן בטש נציצו דאת ו לנציצו דאת ו נפק ההוא נציצו מגו אתר (ס"א דאקרי קדש) דקדש ובטש לגו נציצו דאת ו וכדן נציצו דאת י בטש לגו נציצו דאת ק (וקלא הוא נפיק), ונפקא נציצו דאת ק ובטש לגו נציצו דאת ר ונפקי נציצין כלהו ומתחברין לגו נציצו דאת א דקיימא, וקלא הוא נפיק ובטש בכל אינון נציצין דאתון כחדא נציצו דאת ו ב' נציצו ד' בק' נציצו דק' בר', נציצו דר' בא', ומתחבראן גליפין דנציצין ונפקי לבתרי, ובתרי דמתחברין בניציציהו נפיק קלא מביניהו ומתחברין ברזא דא ויקרא אל משה, ומשה הוה מסתכל כל אינון יומין דלא עאל, לבתרי אתהדרו אתון והוו מתגלגלין בקולפוי בצרופין דאתון דאתמסרו לאדם בגנתא דעדן את א ודא לעאלא בגו טמירא לאתר דאקרי קדש ונפק ו ויהיב דזכנתא לאת א ואתחבר א לגו ו דבתריה קר ו' עאל בין ק' ור' ואשתכח קיר, ואתגליפו ואתנציצו כמלקדמין וקלא

